

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ από το βιβλίο

Κιουρτσής,Κ., επιμέλεια (2006). *Συμπεριφορές και προκαταλήψεις απέναντι στους γραπτούς και στους άγραφους κανόνες του Σχολείου, της Οικογένειας και της Κοινωνίας*. Έδεσσα: Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Πέλλας-Τομέας Αγωγής Υγείας. ISBN : 960- 9169-0-9.

ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ: 2^ο ΤΕΕ ΓΙΑΝΝΙΤΣΩΝ

ΤΙΤΛΟΣ: ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ ΩΣ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΘΕΜΕΛΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΒΛΑΪΚΟΥΔΗ ΣΤΑΜΑΤΙΑ

ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

Τάξη Α' – Τομέας Υγείας και Πρόνοιας

1. Αμπατζιάδου Κυριακή
2. Γιαννακούδη Άννα
3. Δανηλίδου Χριστίνα
4. Θεοδωροπούλου Νικολέτα
5. Ιωαννίδου Δόμνα
6. Κάνου Γιάννα
7. Καρακλίδου Σοφία
8. Κυριαζής Πέτρος
9. Μπάζε Μιγκένα
10. Νταμάρη Αναστασία
11. Νόφτσης Χρήστος
12. Πετρίδου Μερόπη
13. Ρίσκος Θεόδωρος
14. Σιώντας Νικόλαος
15. Τσακίρη Χριστίνα
16. Τσίνογλου Μαγδαληνή

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΙ

Η ζωή στις κοινωνικές ομάδες, όπως και στην ευρύτερη κοινωνία, διέπεται από κανόνες γραπτούς και άγραφους. Οι κανόνες ρυθμίζουν την καθημερινή δράση των ατόμων και τις μεταξύ τους σχέσεις, τη σχέση του πολίτη με το κράτος – προσδιορίζοντας τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του-, τα όρια δράσης του καθενός, ενώ υπαγορεύουν πρότυπα δράσης και συμπεριφοράς και ρυθμίζουν τη συλλογική ζωή.

Η σχολική κοινότητα είναι μια οργανωμένη ομάδα που έχει όλα τα χαρακτηριστικά της κοινωνίας. Το σχολείο προετοιμάζει τους νέους να ενταχθούν ομαλά στην κοινωνία. Οι σχολικοί κανονισμοί αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για να πραγματοποιείται οργανωμένα και αποτελεσματικά το έργο του σχολείου και αποβλέπουν στη διαμόρφωση ενός διδακτικού και παιδαγωγικού κλίματος, το οποίο θα εξασφαλίζει τη συνεργασία των μελών της σχολικής κοινότητας, χωρίς εντάσεις και συγκρούσεις, με αμοιβαίο σεβασμό, ανοχή και αναγνώριση.

Οι κανόνες μιας κοινωνίας, είτε είναι γραπτοί είτε άγραφοι, δε μένουν σταθεροί αλλά μεταβάλλονται. Καθελί που σε μια κοινωνία ορίζεται μέσα από κανόνες ως αποδεκτό ή μη αποδεκτό, μεταβάλλεται, ανάλογα με τις αλλαγές που συμβαίνουν στην κοινωνία αυτή. Γι' αυτό και οι σχολικοί κανονισμοί δεν πρέπει να έχουν στατικό χαρακτήρα και τη μορφή ενός απλού καθηκοντολόγιου, αλλά να συνδέονται δυναμικά με το περιβάλλον και την εποχή και να αναδεικνύουν όχι μόνο την οργανωτική πλευρά της σχολικής πειθαρχίας, αλλά και την παιδαγωγική.

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια ο όρος «σχολική πειθαρχία» αποκτά δημοκρατικό περιεχόμενο και αναδεικνύεται σε βασικό ποιοτικό στοιχείο του σύγχρονου δημοκρατικού σχολείου. Επομένως, ένας σχολικός κανονισμός που δε θεωρεί τη σχολική πειθαρχία ως αυτοσκοπό, αλλά ως παιδαγωγικό μέσο για την ομαλή σχολική ζωή και την ανάπτυξη της προσωπικότητας κάθε ατόμου, θα πρέπει να πληρεί τις εξής προϋποθέσεις: να είναι προσαρμοσμένος στην ιδιαίτερη αποστολή κάθε βαθμίδας της εκπαίδευσης, να σχετίζεται άμεσα με την επικαιρότητα, να έχει δυναμικό χαρακτήρα, να είναι προϊόν συνεργασίας μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας, να προϋποθέτει τέτοιους τρόπους και μέσα πειθάρχησης ώστε να δίνεται έμφαση στην πρόληψη κι όχι στη θεραπεία, να αφήνει περιθώρια για αυτόνομη λειτουργία των μαθητών, να προάγει την προσαρμογή και την υπευθυνότητα και, τέλος, να περιέχει λογικές, γενικά αποδεκτές, κατανοησιμες και εφαρμόσιμες διατάξεις.

Για τα προβλήματα οργάνωσης και διοίκησης της τάξης και την πειθαρχία έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς αξιόλογες απόψεις. Ο David Fontana στο βιβλίο του «Ο εκπαιδευτικός στην τάξη» υποστηρίζει :

«Η οργάνωση, η τακτική και οι πρακτικές κάθε σχολείου επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό τη συμπεριφορά των παιδιών. Το ίδιο το σχολείο μπορεί να αποτελέσει τον παράγοντα κλειδί που θα καθορίσει αν ορισμένοι μαθητές γίνουν διασπαστικοί και μη συνεργάσιμοι ή όχι. Η φύση των σχολικών κανόνων, το σύστημα των κυρώσεων και των ποινών, το ηγετικό ύφος που υιοθετούν οι επικεφαλής, η στάση απέναντι στα μαθησιακά και κοινωνικά προβλήματα των παιδιών καθώς και η γενική φιλοσοφία και το ήθος του σχολείου δείχνουν να παίζουν όλα σημαντικό ρόλο στον επηρεασμό των αντιδράσεων των παιδιών. Το σχολείο που ευαισθητοποιείται στις ανάγκες των μαθητών ατομικά και λειτουργεί με έναν τρόπο στοργικό, επικοινωνιακό και θετικό, θα αντιμετωπίσει κατά κανόνα λιγότερα προβλήματα αντικοινωνικής συμπεριφοράς από εκείνο που υιοθετεί μια στάση τιμωρητική και λιγότερο επικεντρωμένη στο μαθητή.»

Ο Ρούντολφ Ντράϊκωρς, στην προσπάθειά του να ενθαρρύνει τους δασκάλους να υιοθετήσουν νέα στάση απέναντι στο εκπαιδευτικό πρόβλημα, ν' αλλάξουν στόχους και να δείξουν περισσότερο ενδιαφέρον για την κατανόηση των μαθητών, παρά για τη δική τους εξουσία, επισημαίνει στο βιβλίο του «Διατηρώντας την ισορροπία στην τάξη» :

« Οι δάσκαλοι έχουν μια εξαιρετικά δύσκολη αποστολή. Όχι μόνο μπορούν να επηρεάσουν τους μαθητές στην ανάπτυξή τους, αλλά μέσω των μαθητών μπορούν ν' αλλάξουν τη μορφή της κοινωνίας... Το τέλος του πολέμου ανάμεσα σε δασκάλους και παιδιά μπορεί να έρθει μόνο όταν τα σχολεία γίνουν πραγματικά δημοκρατικά και διοικούνται από αντιπροσώπους όλων των τομέων του σχολικού πληθυσμού. Η διοίκηση, οι δάσκαλοι, οι σύμβουλοι και το προσωπικό πρέπει να συναντώνται με τους μαθητές και να συζητούν από κοινού τα διάφορα προβλήματα που τους απασχολούν. Δεν μπορούμε πια να διοικούμε τα σχολεία για λογαριασμό των παιδιών. Πρέπει και τα παιδιά να συμμετέχουν στη διαδικασία της εκπαίδευσης. Για να γίνει πραγματικότητα αυτό, χρειάζεται μια νέα σχέση ανάμεσα στους μεγάλους και στα παιδιά. Μια σχέση που ν' αντανάκλα την αμοιβαία εμπιστοσύνη και τον αμοιβαίο σεβασμό. Χωρίς τη σχέση αυτή ο πόλεμος θα συνεχιστεί επ' άπειρον.»

Τελειώνοντας, είναι σκόπιμο να αναφέρουμε ότι «Αν ολόκληρο το εκπαιδευτικό σύστημα, σε συνεργασία με τους γονείς, εγκύψει με βαθιά τη συναίσθηση της ευθύνης που το περιβάλλει για το θέμα της πειθαρχίας των παιδιών και ενεργήσει περισσότερο προληπτικά παρά θεραπευτικά, σίγουρα θα ξημερώσουν καλύτερες μέρες για όλους: την κοινωνία, την οικογένεια, το σχολείο, το δάσκαλο και το ίδιο το παιδί.» (Φιλιά Λουκαΐδου)

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η μαθητική ομάδα αγωγής υγείας συναντήθηκε για πρώτη φορά στις 2/3/2006. Την ομάδα αποτελούσαν 4 αγόρια και 12 κορίτσια της Α' τάξης του τομέα Υγείας και Πρόνοιας του σχολείου μας. Η ομάδα αφού καθόρισε τους κανόνες λειτουργίας της, επικεντρώθηκε στην κατανόηση του τίτλου της σύμπραξης. Αρκετοί μαθητές/τριες αναρωτιόνταν τι σημαίνει «διερευνώ», τι σημαίνει «λειτουργία γραπτών και άγραφων κανόνων». Δόθηκε για το λόγο αυτό ο ορισμός της έρευνας και επισημάνθηκαν τα στάδια της ερευνητικής διαδικασίας και οι υποχρεώσεις του ερευνητή. Στη συνέχεια έγινε αναφορά στους γραπτούς νόμους και τους άγραφους κανόνες που διέπουν κάθε οργανωμένη κοινωνία και ρυθμίζουν θέματα που αφορούν: - την καθημερινή δράση των ατόμων και τις μεταξύ τους σχέσεις, - τις σχέσεις του πολίτη με το κράτος προσδιορίζοντας τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματά του, - τα όρια δράσης του καθενός και δόθηκαν παραδείγματα. Έγινε επίσης αναφορά στους κανόνες που υπάρχουν στο παιχνίδι, στην παρέα, στην οικογένεια και στο σχολείο. Χαρακτηρίζοντας το σχολείο σαν μικρογραφία της κοινωνίας, δόθηκε ερέθισμα στα μέλη της ομάδας, τα οποία αναφέρθηκαν με χειμαρρώδη τρόπο στις συμπεριφορές που εκδηλώνονται στο σχολικό περιβάλλον, τους στόχους κάθε συμπεριφοράς, τους κανόνες λειτουργίας των σχολείων, τους φορείς και τα πρόσωπα που συμμετέχουν στη διαμόρφωση αυτών των κανόνων, την πειθαρχία σαν μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τις ποινές και τον τρόπο που επιβάλλονται και επηρεάζουν τον ψυχισμό του μαθητή, τις μεθόδους διδασκαλίας και πλήθος άλλων θεμάτων που αφορούν στη λειτουργία του σχολείου. Μια λέξη γινόταν αφορμή για κουβέντα, μια άλλη για να εκφραστεί ένα παράπονο, μια προσωπική εμπειρία. Πολλές φορές τα μέλη της ομάδας έβγαζαν θυμό απέναντι στην εξουσία του δασκάλου. Μιλούσαν ακατάπαυστα, διαμαρτύρονταν, κάποια στιγμή μάλιστα απειλήθηκε ο έλεγχος της τάξης. Φάνηκε ότι έψαχναν για «σύμμαχο»! Για ποιο λόγο άραγε; Τους άφηνα να εκτονωθούν. Φάνηκε ότι το θέμα που τους «έκαιγε» ήταν οι κανόνες πειθαρχίας και το θέμα των ποινών. Για την εκτόνωση της κατάστασης, τους πρότεινα αυτό να είναι και το βασικό ερώτημα της έρευνάς μας κι έτσι αποχωρήσαμε. Τέλος καλό, όλα καλά!

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η δεύτερη συνάντηση έγινε 9/3/2006. Έγινε συζήτηση για την αυτοπειθαρχία που βασίζεται στην ελευθερία και την υπευθυνότητα και για την επιβεβλημένη υπακοή στην εξουσία που βασίζεται στην ισχύ, τη δύναμη και το φόβο. Επιπλέον έγινε εκτενής αναφορά για το ρόλο των κανόνων πειθαρχίας στο σχολείο, την οικογένεια και την κοινωνία. Ακούστηκαν ενδιαφέρουσες απόψεις που καταγράφηκαν στον πίνακα, όπως:

Η τήρηση των κανόνων πειθαρχίας συμβάλλει στα παρακάτω:

- Ομαλή κοινωνική συμβίωση - ισορροπία – αμοιβαίος σεβασμός
- Αποτελεσματική διδασκαλία – συνεργασία
- Όρια - διακριτοί ρόλοι - δικαιώματα και υποχρεώσεις
- Μέτρο - πειθαρχημένοι πολίτες - συνειδητοποιημένοι πολίτες - καλύτεροι άνθρωποι
- Καταπολέμηση φαινομένων κοινωνικής παθογένειας (βία, εγκληματικότητα, ρατσισμός)
- Μαθαίνω πώς να μαθαίνω να.....

Επιπλέον διατυπώθηκαν αντικρουόμενες απόψεις όσον αφορά στο θέμα των ποινών, όπως:

- Η επιβολή ποινής επηρεάζει αρνητικά τον ψυχισμό του μαθητή.
- Ο μαθητής υποτάσσεται, δε μαθαίνει πώς να πειθαρχεί.
- Η ποινή βοηθά το μαθητή να μάθει πώς θα γίνει πειθαρχημένος.
- Η επιβολή ποινής βοηθά τους μαθητές να μην επαναλάβουν την παράβαση.
- Η επιβολή ποινής έχει σαν αποτέλεσμα, ο τιμωρούμενος μαθητής να διψά για αντεκδίκηση και επιδιώκει να προκαλεί επαναλαμβάνοντας την ανεπιθύμητη συμπεριφορά.
- Οι κανόνες πειθαρχίας δεν είναι αποδεκτοί απ' τους μαθητές.
- Οι κανόνες πειθαρχίας πρέπει να τηρούνται απ' τους μαθητές είτε τους αρέσει, είτε όχι.
- Οι καθηγητές απαιτούν πειθαρχία, ενώ πολλοί απ' αυτούς είναι απείθαρχοι.
- Η ποινή δεν πρέπει να επιβάλλεται αν δεν εξεταστούν προηγουμένως τα βαθύτερα αίτια μιας παραβατικής συμπεριφοράς.
- Η ποινή βοηθά τους νέους να διακρίνουν το καλό απ' το κακό, το δίκαιο απ' το άδικο.
- Το σχολείο πρέπει να συγχωρεί και να καθοδηγεί, όχι να τιμωρεί.

Μετά από αξιολογες προτάσεις διατυπώσαμε το γενικό τίτλο και καθορίσαμε το σκοπό και τους επιμέρους στόχους της έρευνας.

ΤΙΤΛΟΣ : «Οι κανόνες πειθαρχίας ως μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας και θεμέλιο της κοινωνικής ζωής»

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ :

- Να καταγραφεί σε ποιο βαθμό η πειθαρχία αναβαθμίζει την εκπαιδευτική διαδικασία και την κοινωνική ζωή
- Να καταγραφούν οι απόψεις των μαθητών /τριών
- Να διατυπωθεί πρόταση για τη διαμόρφωση των κανόνων λειτουργίας του σχολείου

ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η ερευνητική ομάδα αγωγής υγείας συναντήθηκε για τρίτη φορά στις 16/3/2006 και αποφάσισε το ερωτηματολόγιο να διατεθεί σε μαθητές και μαθήτριες της Α' και Γ' λυκείου. Τα μέλη της ομάδας επέλεξαν τα ερωτηματολόγια να διατεθούν σε 2 τμήματα στα οποία παρατηρείται υψηλού βαθμού απείθαρχη συμπεριφορά και σε 2 τμήματα που παρουσιάζουν πειθαρχημένη συμπεριφορά, έτσι ώστε το δείγμα να είναι πιο αντιπροσωπευτικό. Το μέγεθος του δείγματος προσδιορίστηκε σε 52 άτομα, 25 αγόρια και 27 κορίτσια. Έγινε επιπλέον καταμερισμός εργασιών και αποφασίστηκε ο τρόπος διακίνησης των ερωτηματολογίων.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Η ομάδα συναντήθηκε στις 23/3/2006 με σκοπό τη σύνταξη του ερωτηματολογίου. Σχεδιάστηκε αρχικά ερωτηματολόγιο με 7 ερωτήσεις κλειστού και 1 ερώτηση ανοιχτού τύπου. Το ερωτηματολόγιο ήταν ωστόσο μακροσκελές και έγινε προσπάθεια συμπύκνωσής του, για να είμαστε συνεπείς στους κανόνες της έρευνας, σύμφωνα με τους οποίους το ερωτηματολόγιο δεν έπρεπε να υπερβαίνει τη μία σελίδα. Παρά τις αντιρρήσεις των μελών, έπρεπε να προσαρμοστούμε στα ζητούμενα της έρευνας, έπρεπε να μάθουμε να πειθαρχούμε σαν ομάδα. Έτσι σχεδιάστηκε ένα νέο συμπυκνωμένο ερωτηματολόγιο με 4 ερωτήσεις κλειστού και 1 ερώτηση ανοιχτού τύπου και είμαστε πλέον έτοιμοι για την αναπαραγωγή και διάθεσή του. Στη συνέχεια παρατίθεται το τελικό ερωτηματολόγιο.

Το ερωτηματολόγιο διατέθηκε σε 4 (τέσσερα) τμήματα του σχολείου, 3 (τρία) της Α' τάξης και 1 (ένα) της Γ' τάξης, σε 52 (πενήντα δύο) συνολικά μαθητές και μαθήτριες, 27 (είκοσι επτά) κορίτσια και 25 (είκοσι πέντε) αγόρια. Οι μικροί ερευνητές χωρίστηκαν σε τριάδες και αφού έδωσαν σαφείς πληροφορίες στους ερωτώμενους για το αντικείμενο της έρευνας, διέθεσαν το ερωτηματολόγιο στα παραπάνω τμήματα. Όσοι παρουσίασαν το αντικείμενο της έρευνας και έδωσαν διευκρινίσεις είχαν αγωνία αν τα κατάφεραν καλά, ήταν σα να έδιναν εξετάσεις ισχυρίστηκαν. Η αποδοχή όμως των συμμαθητών τους τους ενθάρρυνε και η όλη διαδικασία τους ευχαρίστησε.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ-ΠΙΝΑΚΕΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Λίγες μέρες αργότερα, στις 27/3/2006, τα ερωτηματολόγια συγκεντρώθηκαν στην τάξη, χωρίστηκαν από τα μέλη της ομάδας ανάλογα με το φύλο των ερωτώμενων και αφού έγιναν οι σχετικοί πίνακες, άρχισε η καταγραφή των δεδομένων. Στη φάση αυτή όλοι οι μαθητές/τριες συμμετείχαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο (υπαγόρευαν, κατέγραφαν, καταμετρούσαν, σχολίαζαν) και χαρακτήρισαν τη διαδικασία πολύ ενδιαφέρουσα. Μεγαλύτερο ενδιαφέρον έδειξαν για την ερώτηση ανοιχτού τύπου, όπου σχολίαζαν και αξιολογούσαν συγχρόνως κάθε απάντηση, άλλοτε με σοβαρότητα, άλλοτε με χιούμορ και άλλοτε με σαρκασμό.

Από τους 52 ερωτώμενους, 2 μαθήτριες και 1 μαθητής δεν απάντησαν στην ερώτηση ανοιχτού τύπου, 2 μαθητές έγραψαν δγ/δα (δε γνωρίζω /δεν απαντώ) και ένας μαθητής τη λέξη βαριέμαι. Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου απαντήθηκαν απ' όλους. Το ποσοστό συμμετοχής των ερωτώμενων, ικανοποίησε τους μικρούς ερευνητές που θεώρησαν ότι έγινε σεβαστή η προσπάθεια που κάνουν.

Οι πίνακες των αποτελεσμάτων παραθέτονται στη συνέχεια.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Οι δύο επόμενες συναντήσεις της ομάδας έγιναν στις 5 και 6/4/2006 με σκοπό την ανάλυση και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και την καταγραφή τους σε Η/Υ, καθώς

και τη δημιουργία γραφικών παραστάσεων. Στην αξιολόγηση συμμετείχαν με ενθουσιασμό και κριτική διάθεση τα περισσότερα μέλη της ομάδας, με την καταγραφή όμως των αποτελεσμάτων και τις γραφικές παραστάσεις αποφασίστηκε να ασχοληθεί η υπεύθυνη καθηγήτρια, γιατί οι γνώσεις των μελών της ομάδας στη χρήση Η/Υ ήταν περιορισμένες και ένιωθαν ανασφάλεια. Ήταν ωστόσο διατεθειμένοι να προσφέρουν τα μέγιστα.

1. Κατά τη γνώμη σου ποιοι από τους παρακάτω πρέπει να συμμετέχουν στη διαμόρφωση των κανόνων λειτουργίας του σχολείου;

	διευθυντής	καθηγητές	γονείς	μαθητές	υπουργείο	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΟΡΙΑ	10	12	0	18	3	43
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	22	22	11	24	15	94
ΠΟΣΟΣΤΑ	διευθυντής	καθηγητές	γονείς	μαθητές	υπουργείο	
ΑΓΟΡΙΑ	23,26%	27,91%	0,00%	41,86%	6,98%	
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	23,40%	23,40%	11,70%	25,53%	15,96%	

2. Σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι η τήρηση των κανόνων πειθαρχίας συμβάλλει στη δημιουργία κλίματος συνεργασίας μεταξύ μαθητών - καθηγητών;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΟΡΙΑ	5	4	7	5	4	25
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	1	5	10	4	7	27
ΠΟΣΟΣΤΑ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
ΑΓΟΡΙΑ	20,00%	16,00%	28,00%	20,00%	16,00%	
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	3,70%	18,52%	37,04%	14,81%	25,93%	

3. Σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι η συμμόρφωση στους γραπτούς και άγραφους κανόνες, περιορίζει τη βία και την παραβατικότητα στο σχολείο;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΟΡΙΑ	6	1	9	3	6	25
ΚΟΡΙΤΣΙΑ	0	7	9	9	2	27
ΠΟΣΟΣΤΑ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
ΑΓΟΡΙΑ	24,00%	4,00%	36,00%	12,00%	24,00%	

KΟΡΙΤΣΙΑ	0,00%	25,93%	33,33%	33,33%	7,41%
----------	-------	--------	--------	--------	-------

4. Σε ποιο βαθμό θεωρείς ότι η επιβολή μιας ποινής είναι τόσο αποτελεσματική ώστε ο μαθητής ή η μαθήτρια που τιμωρήθηκε να μην επαναλάβει την παράβαση;

	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΓΟΡΙΑ	7	10	5	0	3	25
KΟΡΙΤΣΙΑ	11	8	5	3	0	27
ΠΟΣΟΣΤΑ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	Πάρα πολύ	
ΑΓΟΡΙΑ	28,00%	40,00%	20,00%	0,00%	12,00%	
KΟΡΙΤΣΙΑ	40,74%	29,63%	18,52%	11,11%	0,00%	

ΑΝΑΛΥΣΗ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Σημαντικό ποσοστό των αγοριών (41,86%) θεωρεί απαραίτητη τη συμμετοχή των μαθητών/τριών στη διαμόρφωση των κανόνων λειτουργίας του σχολείου. Μηδενικό ποσοστό (0%) δίνεται στη συμμετοχή των γονιών και πολύ μικρό ποσοστό (6,98%) στη συμμετοχή του υπουργείου. Τα ποσοστά συμμετοχής διευθυντών-καθηγητών είναι περίπου τα ίδια (23,26% και 27,91% αντίστοιχα). Φαίνεται ότι τα αγόρια αντιδρούν δυναμικά στην απουσία του μαθητικού πληθυσμού από τη διαδικασία διαμόρφωσης των κανόνων του σχολείου. Επιπλέον αποκλείουν τους γονείς από την όλη διαδικασία, θεωρώντας πιθανόν αναποτελεσματική την παρέμβασή τους, ίσως γιατί δε συμφωνούν και με τους κανόνες που ισχύουν στην οικογένεια. Όσον αφορά στη συμμετοχή του υπουργείου, φαίνεται ότι τα αγόρια είναι δυσαρεστημένα από τις εκπαιδευτικές πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί μέχρι σήμερα, ενώ είναι άγνωστες σ' αυτό και οι επιμέρους ιδιαιτερότητες κάθε σχολείου.

Τα κορίτσια αντίθετα, σε αρκετά υπολογίσιμα ποσοστά θεωρούν απαραίτητη την εμπλοκή και των γονέων (11,70%) και του υπουργείου (15,96%), πέραν από τη συμμετοχή διευθυντών-καθηγητών-μαθητών που κυμαίνεται στα ίδια περίπου επίπεδα (25%). Φαίνεται ότι τα κορίτσια εμπιστεύονται τη συμμετοχή όλων στη διαμόρφωση των σχολικών κανονισμών και επιθυμούν όλοι όσοι εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία να είναι συνυπεύθυνοι στη λήψη αποφάσεων.

- Τα αγόρια, σε σημαντικό ποσοστό (20%), πιστεύουν ότι η τήρηση των κανόνων πειθαρχίας δε συμβάλλει καθόλου στη δημιουργία κλίματος συνεργασίας μεταξύ καθηγητών-μαθητών, ενώ πάνω από τους μισούς μαθητές (64%) υποστηρίζουν το αντίθετο. Περισσότερο επαναστάτες και 'φασαριόζοι' από τη φύση τους, όπως χαρακτηρίστηκαν τα αγόρια από τα μέλη της ομάδας, αντιδρούν με τον τρόπο αυτό στους υπάρχοντες κανόνες πειθαρχίας και τον τρόπο που εφαρμόζονται, εφόσον διαμορφώνονται χωρίς τη δική τους συμμετοχή. Εξάλλου τα αγόρια ενθαρρύνονται σε πιο εκρηκτικές και αντιδραστικές συμπεριφορές απ' ότι τα κορίτσια.

Η πλειοψηφία των κοριτσιών (78%) πιστεύει στην καλή συνεργασία καθηγητών-μαθητών όταν οι κανόνες πειθαρχίας τηρούνται στην τάξη, ενώ πολύ μικρό ποσοστό (3,70%) υποστηρίζει το αντίθετο. Φαίνεται ότι τα κορίτσια συμμορφώνονται πιο εύκολα και αντιδρούν λιγότερο στους κανόνες πειθαρχίας. Είναι προφανές ότι τα παιδιά αναπτύσσουν χαρακτηριστικά που συμφωνούν

με τα κοινωνικά στερεότυπα, που θέλουν τον άνδρα πιο αντιδραστικό και επιθετικό και τη γυναίκα πιο συγκαταβατική και εξαρτημένη.

-Η πλειοψηφία αγοριών και κοριτσιών θεωρεί ότι η συμμόρφωση στους γραπτούς και άγραφους κανόνες, περιορίζει τη βία και την παραβατικότητα στο σχολείο. Αξιόλογο ωστόσο ποσοστό αγοριών και κοριτσιών (28% και 25,93% αντίστοιχα) υποστηρίζει ότι οι κανόνες λειτουργίας των σχολείων δεν είναι σε θέση να περιορίσουν φαινόμενα βίας και παραβατικότητας. Φαίνεται ότι η κακή εφαρμογή των κανόνων και η κοινωνία της ατιμωρησίας στην οποία ζούμε ενισχύουν την εκδήλωση παραβατικών συμπεριφορών και κατ' επέκταση τα φαινόμενα κοινωνικής παθογένειας. Επιπλέον η αναγκαστική συμμόρφωση ή η επιβεβλημένη υπακοή δεν είναι σε θέση να διαπαιδαγωγήσει, αλλά αντίθετα «ωθεί» σε παραβατικές και μη αποδεκτές συμπεριφορές.

- Κορίτσια και αγόρια κάνουν την επανάστασή τους! Η συντριπτική πλειοψηφία τους (περίπου 70%) θεωρούν ότι η επιβολή μιας ποινής δεν είναι τόσο αποτελεσματική, ώστε ο μαθητής ή η μαθήτρια που τιμωρήθηκε να μην επαναλάβει την παράβαση. Αξιολογώντας τα παραπάνω, τα μέλη της ερευνητικής ομάδας συμφώνησαν ότι οι ποινές που επιβάλλονται -τις περισσότερες φορές- είναι άδικες, με αποτέλεσμα ο τιμωρούμενος να διψά για αντεκδίκηση και να προκαλεί τους τιμωρούς, επαναλαμβάνοντας την παράβαση. Σπάνια, διευθυντής-καθηγητές αναζητούν τα βαθύτερα αίτια μιας μη αποδεκτής συμπεριφοράς και επιβάλλουν εν θερμώ ποινές, κάνοντας κατάχρηση της εξουσίας τους. Μαθητές τιμωρούνται για απειθαρχη συμπεριφορά, ενώ υπάρχει ανοχή για ανάλογες συμπεριφορές των καθηγητών. Εδώ, τα μέλη της ομάδας ανέφεραν σαν παράδειγμα την απαγόρευση του καπνίσματος στους χώρους του σχολείου μόνο από τους μαθητές/τριες και όχι από τους καθηγητές/τριες ή την άσχημη συμπεριφορά εκ μέρους κάποιων καθηγητών που συνήθως δικαιολογείται και καλύπτεται, ενώ ανάλογη συμπεριφορά εκ μέρους των μαθητών συνήθως τιμωρείται. Κόρακας, κοράκου μάτι δεν βγάζει, ισχυρίστηκαν. Ανέφεραν επίσης ότι αυτοί που συντάσσουν τους κανόνες πειθαρχίας και επιβάλλουν ποινές, είναι και αυτοί που δεν τους τηρούν. Οι κανόνες πειθαρχίας τελικά αφορούν μόνο τους μαθητές κι όχι τους καθηγητές; αναρωτήθηκαν. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέλη της ομάδας ήταν επηρεασμένα από δύο περιστατικά που συνέβησαν στο σχολείο κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης και αφορούσαν την 5ήμερη αποβολή δύο μαθητών λόγω μη αποδεκτής συμπεριφοράς.

- Τα μέλη της ομάδας περίμεναν μεγάλο ποσοστό αποχής στην ερώτηση ανοιχτού τύπου, ιδιαίτερα από τα αγόρια, τελικά όμως διαψεύστηκαν. Βέβαια οι απαντήσεις των κοριτσιών ήταν μακροσκελείς και πλουσιότερες σε περιεχόμενο, ενώ τα αγόρια έδιναν πιο συμπυκνωμένες αλλά σαφέστερες απαντήσεις. Καταγράφηκαν ωστόσο παρόμοιες απόψεις από αγόρια και κορίτσια, η πλειοψηφία των οποίων (ποσοστό περίπου 90%) θεωρεί ότι η επανειλημμένη παραβίαση των κανόνων πειθαρχίας από ορισμένους μαθητές/τριες οφείλεται στα παρακάτω:

- Κακό κλίμα στο σχολείο – κουραστικές μέθοδοι διδασκαλίας – μονότονη ατμόσφαιρα στην τάξη – αδιαφορία για το σχολείο που αδιαφορεί για τους μαθητές
- Αντίδραση στην εξουσία και την κατάχρηση εξουσίας του δασκάλου
- Μαγκιά – απόσπαση προσοχής – αυτοπροβολή
- Αντιπαιδαγωγική συμπεριφορά ορισμένων καθηγητών – συγκρούσεις καθηγητών-μαθητών
- Έλλειψη κατανόησης από τους καθηγητές
- Εφηβεία – επαναστατικότητα – οι έφηβοι/ες επιδιώκουν να προκαλούν και να συγκρούονται με τους ενήλικες
- Έλλειψη σεβασμού από τους μαθητές προς τους καθηγητές και αντίστροφα
- Εκτόνωση από την πίεση

Σε μικρότερο ποσοστό διατυπώθηκαν και άλλες εξίσου ενδιαφέρουσες απόψεις, όπως:

- Αρνητικά πρότυπα από τα ΜΜΕ
- Άδικοι κανόνες πειθαρχίας
- Προβλήματα στην οικογένεια
- Επιρροές από την παρέα
- Υπερβολική αυστηρότητα
- Απουσία ορίων – ‘χαλαροί’ καθηγητές
- Έλλειψη δημιουργικών δραστηριοτήτων

Αρκετοί μαθητές/τριες αφού διατύπωσαν την άποψή τους, πρότειναν τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου, που περισσότερο μοιάζουν με προτάσεις στους καθηγητές, όπως:

Οι καθηγητές/τριες:

- Να κάνουν πιο ενδιαφέρον το μάθημα – να ξεφεύγουν από τα στενά πλαίσια του αναλυτικού προγράμματος
- Να είναι λιγότερο αυστηροί
- Να σέβονται και να κατανοούν τους μαθητές
- Να είναι ευγενικοί και διαθέσιμοι
- Να ακούν και να υπολογίζουν τη γνώμη των μαθητών
- Να μην εκμεταλλεύονται την εξουσία που έχουν

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η τελευταία συνάντηση της ομάδας έγινε στις 12/4/2006, μέσα σε κλίμα έντονου προβληματισμού και με την ελπίδα ότι οι στόχοι μας επιτεύχθηκαν. Εκείνο τελικά που θεωρούσαμε αυτονόητο σαν ομάδα, ότι δηλαδή η πειθαρχία ως μέρος της

εκπ/κής διαδικασίας αποτελεί και θεμέλιο της κοινωνικής ζωής, άρχισε να μας προβληματίζει. Γιατί ναι μεν η πλειοψηφία των ερωτώμενων υποστηρίζει την άποψη αυτή, μια μεγάλη μερίδα όμως μαθητών/τριών θεωρεί ότι η σχολική πειθαρχία σήμερα περισσότερο τιμωρεί παρά διαπαιδαγωγεί. Ίσως οι κανόνες πειθαρχίας να είναι αναχρονιστικοί και άδικοι, ίσως να μην εφαρμόζονται σωστά, ίσωςΤο βέβαιο ωστόσο είναι ότι όλοι μας, καθηγητές, γονείς, φορείς του υπουργείου πρέπει να σκύψουμε πάνω στο πρόβλημα και να δώσουμε λύσεις. Να προβληματιστούμε, να συνεργαστούμε, να αναθεωρήσουμε. Για να έχουμε ένα σχολείο ελκυστικό στο μαθητή που να του παρέχει ασφάλεια και ουσιαστική γνώση.

Τα μέλη της ομάδας αποφάσισαν να κάνουν προτάσεις στους μαθητές/τριες και εκδήλωσαν την επιθυμία να συντάξουν μια επιστολή που να απευθύνεται στους καθηγητές, μέσα από την οποία θα εκφράζουν τις ευχαριστίες και τις προσδοκίες τους.

Προτάσεις στους μαθητές

Οι μαθητές/τριες :

- Να διεκδικήσουν τη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση των κανόνων πειθαρχίας του σχολείου και να τους τηρούν
- Να παίρνουν πρωτοβουλίες και να αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους
- Να σέβονται τους καθηγητές, τους συμμαθητές και κυρίως τον εαυτό τους
- Να αναπτύξουν αυτοέλεγχο, να είναι ευγενικοί και υποχωρητικοί
- Να μη παρασύρονται από τις παρέες τους – να αναπτύξουν κριτική ικανότητα
- Να αντιδρούν όταν έχουν δίκιο
- Να εκτιμήσουν την προσφορά του σχολείου και τη γνώση

- Να παλεύουν για ένα καλύτερο σχολείο

ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΜΑΣ

Αγαπημένοι μας καθηγητές, αγαπημένες μας καθηγήτριες

- Σας ευχαριστούμε για τις γνώσεις που μας προσφέρετε. Έχετε όμως υπ' όψιν σας ότι η στείρα και τυποποιημένη γνώση κουράζει. Η ευχάριστη και ελκυστική ατμόσφαιρα στην ώρα του μαθήματος, διευκολύνει τη μάθηση.
- Είμαστε ευγνώμονες για τα όρια που βάζετε. Μην ξεχνάτε όμως ότι χρειαζόμαστε ελευθερία για να πειραματιστούμε, για να αναλάβουμε πρωτοβουλίες, να εκφράσουμε τα αισθήματά μας και να αναπτύξουμε τις προσωπικές μας ιδέες.
- Μη θεωρείτε δεδομένο ότι η οικογένεια και οι προηγούμενες βαθμίδες της εκπαίδευσης μας έχουν διδάξει την αυτοπειθαρχία, το σεβασμό, την υπευθυνότητα. Μπείτε στη διαδικασία να ασχοληθείτε ουσιαστικά μαζί μας. Εκπαιδεύστε μας στην πειθαρχία!
- Είμαστε ευτυχισμένοι όταν συζητάτε μαζί μας τα προβλήματά μας. Είμαστε ευτυχισμένοι όταν μας εμπιστεύεστε, όταν μας καθοδηγείτε, όταν μας συμβουλευέτε με κατανόηση και αγάπη. Μας βοηθάτε έτσι να βρούμε τη θέση μας στον κόσμο.
- Συγχωρείστε μας όταν επαναστατούμε! Κατανοήστε ότι το έχουμε ανάγκη. Μην ξεχνάτε ότι διανύουμε την εφηβεία, μια περίοδο απόλυτης επανάστασης. Μήπως εσείς γεννηθήκατε ενήλικες;
- Σεβόμαστε την εξουσία του δασκάλου, καταδικάζουμε όμως την κατάχρησή της.
- Μην απαιτείται να πειθαρχούμε σε κανόνες, όταν εσείς οι ίδιοι δεν τους τηρείτε. Όλοι μας δεν έχουμε τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις;
- Μη μας επιπλήττετε με το παραμικρό, είμαστε ιδιαίτερα ευάλωτοι και παρορμητικοί. Αφήστε μας να κάνουμε λάθη! Εξάλλου από τα λάθη μας δε μαθαίνουμε; Βοηθείστε μας να διορθώσουμε τα λάθη μας και να αντιμετωπίσουμε τις απογοητεύσεις και τις αποτυχίες μας.
- Μην εξαντλείτε την αυστηρότητά σας κάθε φορά που εκδηλώνουμε απείθαρχη συμπεριφορά. Τιμωρείστε μας, αφού πρώτα εξετάσετε τα βαθύτερα αίτια αυτής της συμπεριφοράς. Εξάλλου η τιμωρία διδάσκει τι δεν πρέπει να γίνεται, αλλά δεν κατορθώνει να διδάξει τι πρέπει να γίνεται. (Ρούντολφ Ντράϊκωρς)
- Αγαπητοί μας δάσκαλοι, ΑΚΟΥΣΤΕ ΜΑΣ! Διψάμε για ουσιαστική γνώση, ενθάρρυνση, συνεργασία, επικοινωνία, εμπιστοσύνη, κατανόηση, αποδοχή, καθοδήγηση, αγάπη! Βοηθείστε μας να μάθουμε! Για να είστε περήφανοι για τους αυριανούς ενήλικες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Διατηρώντας την ισορροπία στην τάξη – Ρούντολφ Ντράϊκωρς
- Ο εκπαιδευτικός στην τάξη – David Fontana
- Ψυχολογία για εκπαιδευτικούς – David Fontana
- Κοινωνική και πολιτική αγωγή – Γ' γυμνασίου
- Διαδίκτυο – Ιστότοπος Φυσικής Αγωγής – www.fa3.gr